

รูปแบบการเรียนรู้ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
กับความต้องการกิจกรรมฝึกอบรม

นางสรีัญญา รุจิเรข เรืองรอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974 - 632-292-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16702803

LEARNING STYLES OF ACADEMIC REFERENCE LIBRARIANS
AND NEEDS FOR TRAINING ACTIVITIES

Mrs. Sarunya Rugirekroungrong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University
1995
ISBN 974 - 632-292-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

รูปแบบการเรียนรู้ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา กับความต้องการกิจกรรม
ฝึกอบรม

โดย

นางสาวสรัญญา รุจิเรขเรืองรอง

ภาควิชา

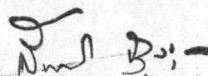
บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

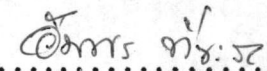
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ ลวนานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว

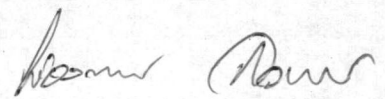

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

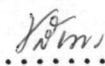

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูวรัตน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ ลวนานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชัชชัยพร เหมะรัชตะ)

สรุณา รุจิเรข เรืองรอง : รูปแบบการเรียนรู้ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษา กับความต้องการกิจกรรมฝึกอบรม (LEARNING STYLES OF ACADEMIC
REFERENCE LIBRARIANS AND NEEDS FOR TRAINING ACTIVITIES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.
ผ่องพรรณ ลวนานนท์ และ ผศ.เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว, 114 หน้า. ISBN 974-632-292-3

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าบรรณารักษ์บริการตอบคำถามของห้องสมุด สถาบัน
อุดมศึกษาส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบใด และเพื่อศึกษาว่าบรรณารักษ์บริการตอบคำถามต้องการกิจ-
กรรมฝึกอบรมแบบใดมากที่สุด ประชากรเป็นบรรณารักษ์บริการตอบคำถามทั้งหมดจำนวน 143 คน ที่ปฏิบัติ
หน้าที่หลักในการให้บริการตอบคำถามในหอสมุดกลาง ห้องสมุดวิทยาเขตที่ทำหน้าที่เป็นหอสมุดกลาง และ
สำนักหอสมุดสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชนรวม 53 แห่ง เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามเพื่อสำรวจรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ HONEY และ MUMFORD
แบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการกิจกรรมฝึกอบรม และแบบสอบถามเพื่อสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และหาค่าไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า บรรณารักษ์บริการตอบคำถามส่วนใหญ่ มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนักกิจกรรมมาก
ที่สุด รองลงมาคือแบบนักไตร่ตรอง และนักทฤษฎี มีจำนวนเท่ากัน และแบบนักปฏิบัติ ตามลำดับและกิจกรรม
ฝึกอบรมที่บรรณารักษ์บริการตอบคำถามต้องการมากที่สุด คือกิจกรรมฝึกอบรมที่ผู้เรียนจะได้ทดลองนำสิ่งที่
เรียนไปแก้ปัญหาในงานที่ปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ และกิจกรรมฝึกอบรมที่ต้องการน้อยที่สุด คือกิจกรรมฝึก
อบรมที่ผู้เรียนจะได้วิเคราะห์แนวคิดโดยใช้หลักตรรกศาสตร์และสร้างสรรค์ทฤษฎีใหม่อย่างเต็มความสามารถ

นอกจากนี้ ยังพบว่า อายุ วุฒิสุงที่สุดทางการศึกษา สถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี
ภูมิลาเนา ระยะเวลาประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม งานที่ชอบปฏิบัติมาก
ที่สุด งานอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากงานบริการ หัวข้อฝึกอบรมที่สนใจ เข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด ไม่มี
ความสัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่พบว่า ระยะเวลาการทำงานใน
วิชาชีพบรรณารักษ์มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา ..... บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา ..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม .....

C410537 : MAJOR LIBRARY SCIENCE
KEY WORD: LEARNING STYLES / ACADEMIC REFERENCE LIBRARIANS / TRAINING
ACTIVITIES

SARUNYA RUGIREKROUNGRONG : LEARNING STYLES OF ACADEMIC REFERENCE
LIBRARIANS AND NEEDS FOR TRAINING ACTIVITIES. THESIS ADVISOR :
ASST. PROF. PHONGPHARN LAWANANONT. THESIS CO-ADVISOR : ASST. PROF.
KASAMESAK PHUMSRIKAEW. 114 pp. ISBN 974-632-292-3

The purposes of this research are to study which types of learning style most of the academic reference librarians are and to find out which training activity most of them need. The population were 143 academic reference librarians from both government and private sectors under the Ministry of University Affairs. The research instruments comprised of Honey and Mumford learning style questionnaire, questionnaire about training activities they need most as well as questionnaire on personal data and status. The data were analysed by frequency, percentage and chi-square test.

The findings show that most of the academic reference librarians are activists, follow by reflectors and theorists with equal quantity and pragmatists respectively. Most of them need training activity which the trainees will have chance to experiment what they had learned to solve problems in real situation. The training activity which is least demand is to analyze the concept by using logic and creating new theory.

The results also show that the relationships between learning styles and other variables such as age group, highest degree obtained, university where undergraduate, domicile, length of experience in librarian position, most preferable work and other work assigned have no statistical significant differences. On the other hand, librarians' learning style has statistical significant with the length of professional experience.

ภาควิชา..... บรรณารักษศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิติต..... *[Signature]*.....

สาขาวิชา..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *[Signature]*.....

ปีการศึกษา..... 2537.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *[Signature]*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ ลวนานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว ที่ได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาอย่างดีโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความกรุณาตรวจและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะทุกคณะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบรรณารักษ์ทุกฝ่ายในสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่กรุณาเป็นกลุ่มตัวอย่างให้ทดลองใช้แบบสอบถาม เพื่อหาค่าความเที่ยง ขอขอบพระคุณบรรณารักษ์บริการตอบคำถามทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัว คุณศศิธร อรัญชัยยะ เพื่อนที่แสนดี ผู้ร่วมงานและเพื่อนๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้กำลังใจเป็นอย่างมากเสมอมา ขอขอบคุณ คุณเรืองฤทธิ์ ช่างเหล็ก ที่กรุณาพิมพ์ต้นฉบับเป็นอย่างดีมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ได้ให้ทุนการศึกษาบางส่วน และบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้

สร้อยญา รุจิเรข เรืองรอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ตัวแปรที่ศึกษา.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
บริการตอบคำถามและบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม.....	11
ความหมายของบริการตอบคำถาม.....	11
บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม.....	11
หน้าที่ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม.....	11
คุณสมบัติของบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม.....	13

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้.....	13
ความหมายของการเรียนรู้.....	13
ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้.....	15
ทฤษฎีรูปแบบการเรียนรู้ของ Peter Honey และ Alan Mumford...	16
กิจกรรมฝึกอบรม.....	21
กิจกรรมฝึกอบรมที่ผู้เรียนจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างเต็มความสามารถ.....	23
กิจกรรมฝึกอบรมที่ผู้เรียนจะได้สังเกต ไตร่ตรองและทบทวนสิ่งที่เรียน อย่างเต็มที่.....	27
กิจกรรมฝึกอบรมที่ผู้เรียนจะได้วิเคราะห์แนวคิดโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ และสร้างสรรค์ทฤษฎีใหม่อย่างเต็มความสามารถ.....	30
กิจกรรมฝึกอบรมที่ผู้เรียนจะได้ทดลองนำสิ่งที่เรียน ไปแก้ปัญหาทางานที่ปฏิบัติ อย่างเต็มความสามารถ.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
ประชากร.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	79
อภิปรายผลและการพิสูจน์สมมติฐาน.....	79

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อเสนอแนะ.....	81
รายการอ้างอิง.....	84
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	97
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	99
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	102
ประวัติผู้เขียน.....	114

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนบรรณารักษ์บริการตอบคำถามในหอสมุดกลาง หอสมุดวิทยาเขตและ สำนักหอสมุด สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทั้งภาครัฐ และเอกชน..... 46
2	คำขวัญนิมิตเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการสำรวจ รูปแบบการเรียนรู้ของบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม..... 54
3	บรรณารักษ์บริการตอบคำถามที่มีคะแนนมาตรฐานสูงเป็นอันดับ 1 จำแนกตาม รูปแบบการเรียนรู้..... 55
4	บรรณารักษ์บริการตอบคำถามที่มีคะแนนมาตรฐานสูงเป็นอันดับ 2 จำแนกตาม รูปแบบการเรียนรู้..... 56
5	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม จำแนกตามกิจกรรมฝึกอบรมข้อใหญ่ ที่บรรณารักษ์ บริการตอบคำถามต้องการ..... 57
6	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่ต้องการกิจกรรมฝึกอบรมข้อย่อยในกิจกรรม ฝึกอบรมข้อใหญ่ ที่ผู้เรียนจะได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่าง เต็มความสามารถ จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้..... 58
7	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่ต้องการกิจกรรมฝึกอบรมข้อย่อยในกิจกรรม ฝึกอบรมข้อใหญ่ ที่ผู้เรียนจะได้สังเกต ได้ตรง และทบทวนสิ่งที่เรียน อย่างเต็มที่ จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้..... 60
8	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่ต้องการกิจกรรมฝึกอบรมข้อย่อยในกิจกรรม ฝึกอบรมข้อใหญ่ ที่ผู้เรียนจะได้วิเคราะห์แนวคิดโดยใช้หลักตรรกศาสตร์ และสร้างสรรค์ทฤษฎีใหม่อย่างเต็มความสามารถ จำแนกตามรูปแบบการ เรียนรู้..... 62

ตารางที่

9	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่ต้องการกิจกรรมฝึกอบรมย่อยในกิจกรรมฝึกอบรมข้อใหญ่ ที่ผู้เรียนจะได้ทดลองนำสิ่งที่เรียนไปแก้ปัญหาทางานที่ปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถ จำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้.....	64
10	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ จำแนกตามกลุ่มอายุ.....	66
11	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ จำแนกตามวุฒิสูงสุดทางการศึกษา.....	67
12	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ จำแนกตามสถาบันที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี.....	68
13	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ จำแนกตามระยะเวลาประสบการณ์การทำงานวิชาชีพบรรณารักษ์.....	70
14	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ จำแนกตามระยะเวลาประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม	71
15	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ จำแนกตามภูมิสำเนา.....	72
16	บรรณารักษ์บริการตอบคำถามที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ จำแนกตามงานที่ชอบปฏิบัติมากที่สุด.....	73

ตารางที่

17	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ จำแนกตามงานอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติ นอกเหนือจากงานบริการ.....	74
18	บรรณารักษ์บริการตอบคำถาม ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบ จำแนกตามหัวข้อฝึกอบรมที่สนใจเข้ารับการฝึกอบรมมากที่สุด.....	75

สารบัญแผนภูมิ

๕

หน้า

แผนภูมิที่

1	รูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบตามทฤษฎีของ Honey และ Mumford.....	16
2	ขั้นตอนการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb.....	38
3	รูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบตามทฤษฎีของ Kolb.....	39